

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Sžo/76/2013
Identifikačné číslo spisu:	1013201100
Dátum vydania rozhodnutia:	20.03.2014
Meno a priezvisko:	CSc., JUDr. Eva Babiaková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1013201100.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Babiakovej, CSc. a členov senátu JUDr. Jaroslavy Fúrovej a Mgr. Petra Melichera, v právnej veci navrhovateľa: N.. L.. A. O., C. XX, N., proti odporcovi: Centrum právnej pomoci, Kancelária Bratislava, Nám. Slobody 12, Bratislava, o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporcu č. 4002/2013 zo dňa 17. mája 2013 v spojení s oznámením o oprave č. 21140/2013 zo dňa 20. mája 2013, konajúc o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 9Sp 21/2013 - 19 zo dňa 27. septembra 2013, takto, jednohlasne

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 9Sp 21/2013 - 19 zo dňa 27. septembra 2013 m e n í tak, že rozhodnutie odporcu č. 4002/2013 zo dňa 17. mája 2013 v spojení s oznámením o oprave rozhodnutia č. 21140/2013 zo dňa 20. mája 2013 z r u š u j e podľa § 250j ods. 2 písm. a/, c/ O. s. p. a vec v r a c i a odporcovi na ďalšie konanie.

Navrhovateľovi náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie odporcu č. 4002/2013 zo dňa 17. mája 2013, ktorým nebol navrhovateľovi priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci z dôvodu, že vo veci nemožno vylúčiť zrejmu bezúspešnosť sporu.

Krajský súd stotožniac sa s dôvodmi preskúmaného rozhodnutia v odôvodnení tiež uviedol, že z administratívneho spisu je zrejmé, že navrhovateľ sa nestotožnil s rozhodnutím Ústavného súdu SR, ktorým odmietol jeho sťažnosť, a teda považoval sa za poškodeného rozhodnutím, ktorým sa konanie pred ústavným súdom skončilo. Ak sa uplatňuje náhrada škody v súvislosti s vydaním rozhodnutia orgánu verejnej moci, za škodu zodpovedá štát len ak ide o nezákonné rozhodnutie, pričom otázku nezákonnosti si nemôže ako prejudiciálnu vyriešiť konajúci súd. Vo veci nejestvuje rozhodnutie príslušného orgánu verejnej moci o zrušení alebo zmene rozhodnutia ústavného súdu z dôvodu jeho nezákonnosti a nejde o prekročenie právomoci ústavného súdu. Do úvahy neprichádza ani uplatnenie náhrady škody z dôvodu nesprávneho úradného postupu, keď v § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení

neskorších predpisov (ďalej v texte rozsudku len „zák. o zodpovednosti za škodu“) uvedené mechanizmy nemožno aplikovať na prípad navrhovateľa. V konaní pred ústavným súdom už bolo vydané rozhodnutie a všetky navrhovateľom uvádzané argumenty smerujúce k nesprávnemu úradnému postupu sa v skutočnosti dotýkajú už vydaného rozhodnutia, s odôvodnením ktorého sa navrhovateľ nestotožňuje. Po vydaní rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, prichádza do úvahy uplatnenie náhrady škody z dôvodu nesprávneho úradného postupu predovšetkým z dôvodu zbytočných prietáhov. Na relevantné vady úradného postupu po vydaní rozhodnutia prihliada na základe opravného prostriedku príslušný orgán verejnej moci. Skutočnosť, že rozhodnutie ústavného súdu o odmietnutí sťažnosti nemožno napadnúť opravným prostriedkom, neopravňuje navrhovateľa na úspešné uplatnenie práva na náhradu škody podľa zák. o zodpovednosti za škodu.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ domáhajúc sa jeho zrušenia a vrátenia veci krajskému súdu na ďalšie konanie.

Namietal, že krajský súd sa nevysporiadal s jeho námietkou, že správny orgán nevychádzal z jednoznačného záveru o zrejmej bezúspešnosti sporu, ako aj z nesprávneho právneho posúdenia ohľadne nutnosti doplnenia podania zo dňa 15. októbra 2012.

Rovnako sa správny orgán dopustil nesprávnej právnej aplikácie § 9 ods. 1, 2 zák. o zodpovednosti za škodu, keď navrhovateľ nenamietal nesprávny úradný postup spočívajúci v prietáhoch v konaní, ale v tom, že do rozhodovacej sféry sudcu spravodajcu sa nedostalo príslušné podanie navrhovateľa - odpoveď na výzvu zo dňa 14. októbra 2012 zaslaná ústavnému súdu elektronickými prostriedkami dňa 15. októbra 2012 bez zaručeného elektronického podpisu, ktoré však nebolo potrebné v zmysle § 42 ods. 1 veta druhá O. s. p. doplniť v písomnej forme, keďže nešlo o návrh vo veci samej, resp. o návrh na nariadenie predbežného opatrenia. Krajský súd v rozpore so skutočnou vôľou navrhovateľa vychádzal z predpokladu, že žiada o priznanie právnej pomoci vo veci nezákonného rozhodnutia ústavného súdu, ktoré je však ďalej nepreskúmateľné v opravnom konaní, a teda nemôže byť zrušené pre nezákonnosť, čo je predpokladom úspešnosti v konaní o náhradu škody. Navrhovateľ opakovane vyjadril vôľu, že mu ide o nápravu dôsledkov nesprávneho úradného postupu, ktorý predchádzal vydaniu konečného rozhodnutia ústavného súdu. Nesprávnosť úradného postupu kancelárie ústavného súdu je preskúmateľná a je možné sa v riadnom konaní podľa zák. o zodpovednosti za škodu domáhať odstránenia dôsledkov takéhoto nesprávneho postupu. Keď krajský súd v rozpore so skutočnou vôľou navrhovateľa zdôrazňoval, že navrhovateľovi nejde o pomoc vo veci nesprávneho úradného postupu, ale vo veci nezákonného rozhodnutia, prišiel k nesprávnemu právnemu záveru a nezákonnému rozhodnutiu. Navrhovateľ ako ani správny orgán nevychádzali z takéhoto nesprávneho uchopenia veci, a teda krajský súd podsunul navrhovateľovi iný zámer a zmysel jeho žiadosti o poskytnutie právnej pomoci a konal pri rozhodovaní o jeho návrhu nad rámec odvolacích dôvodov. Predmetom žiadosti o poskytnutie právnej pomoci bolo poskytnutie právnej pomoci nielen vo veci podania samotnej žaloby o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, ale aj vo veci vykonania všetkých potrebných úkonov pre podanie takejto žaloby, t.j. aj vo veci podania žiadosti o predbežné prerokovanie nároku a iných úkonov napríklad aj podľa § 9 ods. 2 zák. o zodpovednosti za škodu. Bude vecou určeného advokáta, aby rozhodol, ktoré úkony bude potrebné vykonať vo veci. Práve z tohto dôvodu sa navrhovateľ obrátil na Centrum právnej pomoci, aby mu bola poskytnutá kvalifikovaná právna pomoc. Nie je úlohou správneho orgánu ani súdu prvého stupňa vyžadovať od žiadateľa presnú právnu kvalifikáciu, resp. snažiť sa zneužiť proti nemu prípadné nepresnosti v právnych formuláciách.

Krajský súd dospel k nesprávnemu právnemu záveru, že v danej veci neprichádza do úvahy uplatnenie náhrady škody z dôvodu nesprávneho úradného postupu. § 9 ods. 1 zák. o zodpovednosti za škodu uvádza len príkladné mechanizmy a je aplikovateľné predovšetkým z dôvodu zbytočných prietáhov. Tieto mechanizmy nie sú vymenované taxatívne, a teda niet zákonnej prekážky, aby nebolo použité aj na nesprávny úradný postup kancelárie ústavného súdu, ktorý v danom prípade vyšiel najavo až po vydaní konečného rozhodnutia, nakoľko najavo ani skôr nemohol vyjsť.

Pokiaľ krajský súd chcel konať nad rámec odvolacích dôvodov, tak si mohol všimnúť absenciu dodržiavania základných princípov správneho konania, a to, že už v konaní pred orgánom prvého stupňa mohla a mala byť odstránená prípadná nezrovnalosť v tom, čoho sa navrhovateľ domáhal, či mu šlo o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom alebo nezákonným rozhodnutím, pokiaľ to nebolo zrejmé zo žiadosti a predložených písomností. Nesplnenie si povinnosti podľa § 3 ods. 2

Správneho poriadku viedlo následne k nesplneniu si povinnosti podľa § 3 ods. 4 Správneho poriadku, keďže správny orgán nezistil spoľahlivo skutkový stav.

K podanému odvolaniu sa písomným podaním zo dňa 23. decembra 2013 vyjadril odporca tak, že napadnutý rozsudok krajského súdu navrhol potvrdiť.

Uviedol, že v odôvodnení sa zaoberal všetkými aspektmi sporu. Ak by dospel k záveru, že zrejmu bezúspešnosť je možné vylúčiť, vtedy by navrhovateľovi nárok na právnu pomoc priznal. Ohľadne výkladu zrejmej bezúspešnosti sporu poukázal na rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 6Sžo/36/2011 zo dňa 22. augusta 2012. Navrhovateľ vo veci neoznačil ani jeden dôkaz na preukázanie svojho tvrdenia porušenia zákonnej povinnosti, resp. nesprávneho úradného postupu súdu, vzniku škody a príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vzniknutou škodou.

Vo vzťahu k aplikácii § 9 ods. 2 zák. č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej v texte rozsudku len „zák. o poskytovaní právnej pomoci“) odporca uviedol, že predbežnou konzultáciou sa zabezpečí prvotný styk medzi žiadateľom a centrom, nie je však obligatórnou súčasťou procesu o poskytnutie právnej pomoci. Záleží len na žiadateľovi, či má o ňu záujem. Ak o ňu nemá záujem, môže podať centru žiadosť o poskytnutie právnej pomoci. Praktické otázky priebehu prvotných konzultácií poskytovaných zamestnancami centra (čas, miesto, objednávanie sa, priebežné poskytovanie, zodpovední zamestnanci), budú záležať na vnútornom organizačnom poriadku centra a na podmienkach jeho fungovania. V žiadosti o poskytnutie právnej pomoci navrhovateľ prejavil záujem o poradenstvo, ale následne žiadnym spôsobom neprejavil svoju vôľu v tom zmysle, že by požiadal o predbežnú konzultáciu, v rámci ktorej sa poradenstvo uskutočňuje, v rámci ktorej by svoj spor resp. ďalší postup mohol konzultovať s príslušným zamestnancom centra. Skutočnosťou, že navrhovateľ využil len možnosť podania žiadosti o poskytnutie právnej pomoci a nevyužil danú možnosť vyžiadania inštitútu predbežnej kvalifikácie, sa dobrovoľne vzdal práva na poskytnutie kvalifikovanej právnej pomoci v rozsahu, ktorý zák. o poskytovaní právnej pomoci umožňuje.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 246c ods. 1 veta prvá O. s. p. v spojení s § 10 ods. 2 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo (podľa § 246c ods. 1 veta prvá O. s. p. v spojení s § 211 a nasl. O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné.

Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle § 250ja ods. 2 O. s. p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 20. marca 2014 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O. s. p.).

Podľa § 250l ods. 1 O. s. p., podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov.

Podľa § 6 ods. 1 zák. o poskytovaní právnej pomoci, fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak

- a) jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom,
- b) nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a
- c) hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčíslieť v peniazoch.

Podľa § 8 zák. o poskytovaní právnej pomoci, pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu centrum prihliadne najmä na to, či právo nezaniklo uplynutím času, či sa právo nepremŕčalo a či je žiadateľ schopný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktoré sú dôležité na zistenie skutkového stavu.

Podľa § 25 ods. 1 zák. o poskytovaní právnej pomoci, na konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci a o súvisiacich nárokoch podľa tohto zákona sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní.

Podľa § 9 ods. 1 zák. o zodpovednosti za škodu, štát zodpovedá za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Za nesprávny úradný postup sa považuje aj porušenie povinnosti orgánu verejnej moci urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote, nečinnosť orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci, zbytočné prietahy v konaní alebo iný nezákonný zásah do práv, právom chránených záujmov fyzických osôb a právnických osôb; za nesprávny úradný postup sa nepovažuje postup alebo výsledok postupu Národnej rady Slovenskej republiky pri výkone jej pôsobnosti podľa čl. 86 písm. a/ a d/ Ústavy Slovenskej republiky a postup alebo výsledok postupu vlády Slovenskej republiky pri výkone jej pôsobnosti podľa čl. 119 písm. b/ Ústavy Slovenskej republiky.

Podľa § 9 ods. 2 zák. o zodpovednosti za škodu, pri posudzovaní nesprávneho úradného postupu súdu spočívajúceho v porušení povinnosti urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote, v nečinnosti pri výkone verejnej moci alebo v zbytočných prietahoch v konaní možno vychádzať len z výsledkov vybavenia sťažnosti na prietahy, žiadosti o prešetrovanie vybavenia sťažnosti na prietahy, z právoplatného rozhodnutia vydaného v disciplinárnom konaní, ktorým sa rozhodlo o tom, že sudca sa dopustil disciplinárneho previnenia, ktoré má za následok prietahy v súdnom konaní, právoplatného rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorým sa rozhodlo, že bolo porušené právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov alebo z právoplatného rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti, ktorým Ústavný súd Slovenskej republiky konštatoval, že sa porušilo právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov.

Podľa § 20 ods. 1 zák. č. 38/1993 Z. z., o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej v texte rozsudku len „zák. o ústavnom súde“), návrh na začatie konania sa Ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, aké veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ (navrhovatelia) alebo jeho (ich) zástupca.

Podľa § 20 ods. 2 zák. o ústavnom súde, k návrhu na začatie konania sa musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom alebo komerčným právnikom, ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred Ústavným súdom.

Podľa § 31a zák. o ústavnom súde, ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevylučuje, použijú sa na konanie pred Ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku alebo Trestného poriadku.

Podľa § 42 ods. 1 O. s. p., podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, elektronickými prostriedkami alebo telefaxom. Podanie obsahujúce návrh vo veci samej alebo návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktoré bolo urobené elektronickými prostriedkami, treba doplniť písomne alebo ústne do zápisnice najneskôr do troch dní; podanie, ktoré bolo podpísané zaručeným elektronickým podpisom, doplniť netreba. Podanie urobené telefaxom treba doplniť najneskôr do troch dní predložením jeho originálu. Na podania, ktoré neboli v tejto lehote doplnené, sa neprihliada.

V prejednávanej veci odporca nepriznal navrhovateľovi nárok na poskytovanie právnej pomoci, pričom dospel k záveru, že v prípade nie je možné vylúčiť zrejmu bezúspešnosť sporu. Pri zrejmej bezúspešnosti vychádzal odporca z dvoch dôvodov:

- v postupe ústavného súdu pri odmietnutí sťažnosti navrhovateľa nešlo o nesprávny úradný postup, keďže navrhovateľ nedoplnil podanie vo veci samej urobené elektronickými prostriedkami aj písomne alebo ústne do zápisnice, a preto naň ústavný súd správne neprihliadal.
- navrhovateľ nevykonával úkony potrebné na zabezpečenie podkladov v zmysle § 9 ods. 2 zák. o

zodpovednosti za škodu, a teda v prípadnom súdnom konaní nebude schopný uniesť dôkazné bremeno.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel po preskúmaní veci k záveru, že odporca vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci a s tým súvisiaceho nedostatočne zisteného skutkového stavu.

Ústavný súd SR listom zo dňa 8. októbra 2012 vyzval navrhovateľa, aby v lehote 14 dní od doručenia výzvy preukázal, že podal písomnú žiadosť o poskytnutie právnej pomoci a o určenie advokáta na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom a následne v lehote 14 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia o tejto žiadosti predložil písomné splnomocnenie pre advokáta.

Odporca hodnotil odpoveď na výzvu súdu, ktorej účelom je odstránenie nedostatku podmienky konania ako podanie vo veci samej, a preto ju bolo potrebné doplniť písomne alebo ústne do zápisnice.

Ústavný súd SR navrhovateľa vyzval na predloženie dvoch podkladov, a to dokladu preukazujúceho podanie žiadosti o poskytnutie právnej pomoci a samotného písomného splnomocnenia pre advokáta (po právoplatnosti rozhodnutia o žiadosti navrhovateľa). Písomnosť, obsahom ktorej bolo preukázanie, že navrhovateľ sa so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci obrátil na príslušnú inštitúciu, nemožno považovať za podanie, obsahom ktorého by bol návrh vo veci samej, a teda nebolo potrebné ho doplniť písomne alebo ústne do zápisnice. Pokiaľ sa jedná o samotné splnomocnenie pre advokáta, z výzvy ústavného súdu zo dňa 8. októbra 2012 je zrejmé, že túto je potrebné doručiť písomne, avšak z obsahu pripojeného spisu nie je zrejmé, či táto bola ústavnému súdu doručená, pričom navrhovateľ to ani netvrdil.

Vo vzťahu k dispozícii navrhovateľa podkladmi podľa § 9 ods. 2 zák. o zodpovednosti za škodu najvyšší súd uvádza, že táto je nevyhnutná výlučne pokiaľ nesprávny úradný postup má spočívať v prieťahoch v konaní, nečinnosti, nevykonaní úkonu v zákonnej lehote a pod. (uvedené v § 9 ods. 2 zák. o zodpovednosti za škodu), pričom v zmysle § 9 ods. 1 zák. o zodpovednosti za škodu je možné sa priznania náhrady škody domáhať z nesprávneho úradného postupu majúceho aj iný skutkový základ. Naviac z obsahu žiadosti o poskytnutie právnej pomoci ani nevyplýva, že by navrhovateľ nesprávny úradný postup videl v nečinnosti prípadne v prieťahoch v konaní.

Pokiaľ navrhovateľ namietal, že krajský súd v napadnutom rozsudku postupoval nad rámec podaného opravného prostriedku, bolo potrebné túto námietku hodnotiť ako dôvodnú.

Krajský súd sa v napadnutom rozsudku stotožnil s právnym názorom vysloveným odporcom, pričom v dôvodoch naviac uviedol, že navrhovateľ sa domáhal náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Odporca však zrejmú bezúspešnosť sporu posudzoval vo vzťahu k náhrade škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom, ktoré hodnotenie bolo tiež namietané v podanom opravnom prostriedku. Krajský súd svojím postupom fakticky rozšíril a zmenil dôvody napadnutého správneho rozhodnutia, pričom nešlo o uplatnenie revíznej právomoci podľa § 250j ods. 5 O. s. p. a takýto postup môže zasahovať do ústavného princípu trojdelenia moci. Patrí do činnosti odporcu na základe dostatočne zisteného skutkového stavu splnenie podmienok pre poskytnutie právnej pomoci právne posúdiť, pričom je povinný uviesť aj relevantné dôvody, na základe ktorých rozhodnutie prijal. Túto jeho činnosť nemôže nahrádzať, či dopĺňať správny súd pri preskúmaní zákonnosti napadnutého rozhodnutia na základe opravného prostriedku podaného účastníkom.

Na základe vyššie uvedených dôvodov sa odporca opätovne bude zaoberať splnením podmienok pre poskytnutie právnej pomoci, najmä ustáli, či navrhovateľ sa mieni domáhať náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom alebo nezákonným rozhodnutím, v nadväznosti na ktorú skutočnosť následne posúdi podmienky pre poskytnutie právnej pomoci podľa § 6 zák. o poskytovaní právnej pomoci.

O trovách konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 O. s. p. v spojení s § 250l ods. 2 O. s. p., tak, že navrhovateľovi, hoci mal vo veci úspech ich náhradu nepriznal, keďže si

ju neuplatnil.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok